

**slovenský jazyk
a literatúra**

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZŠ

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA / SZLOVÁK NYELV ÉS IRODALOM

slovensko-maďarský/szlovák-magyar

Zostavovatelia

PhDr. Janka Pířová, PhD., Mgr. Karol Csiba, PhD.

Preklad

PaedDr. Lívia Tímárová

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhDr. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaya

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-250-1

EAN 9788081182501

A

abeceda *abeceďy* ábécé**adresa** *adresy* cím

adresa odosielateľ'a a feladó címe

adresát *adresáti* címzett**aforizmus** *aforizmy* aforizma**anekdota** *anekdoty* anekdota**antonymum** *antonymá* ellentétes

jelentésű szó

argument *argumenty* érv**archaizmus** *archaizmy* archaizmus**autor** *autori* szerző

B

bábka *bábky* báb**bábkar** *bábkari* bábjátékos**bábkoherc** *bábkoherci* bábszínész**báj** *báje* mítosz**bájka** *bájky* állatmese**balada** *balady* ballada**báseň** *básne* vers**básnická otázka** költői kérdés**bodka** *bodky* pont

dve bodky két pont

bodkočiarka *bodkočiarky* pontosvessző

C

citoslovce *citoslovcia* indulatszavak

Č

čas *časy* igeidő

budúci čas jövő idő

minulý čas múlt idő

prítomný čas jelen idő

časopis *časopisy* folyóirat

detský časopis gyermekfolyóirat

časovanie igeragozás**časovať** *časuje časujú* nedok. ragozni**častica** *častice* módosítószó**čiarka** *čiarky* vessző**činohra** *činohry* színmű**číslo** *čísla* szám

jednotné číslo egyes szám

množné číslo többes szám

číslovka *číslovky* számnév

násobná číslovka törtszámnév

neurčitá číslovka határozatlan számnév

radová číslovka sorszámnev

určitá číslovka határozott számnév

základná číslovka tőszámnév

čitateľ *čitatelia* olvasó

D

debata *debaty* vita**dej** *deje* cselekmény**dejstvo** *dejstvá* felvonás**dialóg** *dialógy* párbeszéd**diel** *diely* rész**diskusia** *diskusie* eszmecsere**divadlo** *divadlá* színház

bábkové divadlo bábszínház

divák *diváci* néző**dĺžeň** *dĺžne* ékezet**dôraz** hangsúly**dráma** dráma**dramaturg** *dramaturgovia* dramaturg **dvojbodka** *dvojbodky* kettőspont **dvojhláska** *dvojhlásky* kettőshangzó

E

e-mail, mejl *e-maily, mejly* e-mail, méjl**encyklopédia** *encyklopédie* enciklopédia**epika** epika**epiteton** *epiteta* díszítő jelző

F

film *filmy* film

H

hádanka *hádanky* találós kérdés**herec** *herci* színész**historizmus** *historizmy* historizmus**hláska** *hlásky* hang

slabikotvorné hlásky szótagképző

mássalhangzók

hra *hry* játék

divadelná hra színdarab

rozhlasová hra rádiójáték

humor humor

CH

charakteristika *charakteristiky* jellemzés

I

ilustrácia *ilustrácie* illusztráció

ilustrátor *ilustrátori* illusztrátor

interpunkcia központosítás

interpunkčné znamienko írásjel

inzerát *inzeráty* hirdetés

J

jazyk *jazyky* nyelv

národný jazyk nemzeti nyelv

spisovný jazyk irodalmi nyelv

jazykoveda nyelvészet

K

kapitola *kapitoly* fejezet

kino *kiná* mozi

kniha *knihy* könyv

knižnica *knižnice* könyvtár

komédia *komédie* vígjáték

komiks *komiksy* képregény

kompozícia *kompozície* kompozíció

vnútorná kompozícia szerkezet

komunikácia kommunikáció

asertívna komunikácia asszertív

kommunikáció

efektívna komunikácia hatékony

kommunikáció

L

legenda *legendy* legenda

list *listy* levél

súkromný list magánlevél

úradný list hivatalos levél

literatúra irodalom

dobrodružná literatúra

kalandirodalom

literatúra faktu tényirodalom

literatúra pre deti a mládež gyermek-

és ifjúsági irodalom

náučná literatúra ismeretterjesztő
irodalom

umelecká literatúra szépirodalom

vedecko-fantastická literatúra

tudományos-fantasztikus irodalom

vedecko-populárna literatúra

tudományos-ismeretterjesztő irodalom

lyrika líra

Púbostná lyrika szerelmi líra

prírodná lyrika tájleíró költészet

reflexívna lyrika gondolati líra

spoločenská lyrika közösségi líra

M

mäkčeň *mäkčene* lágyítójel

metafora *metafory* metafora

modlitba *modlitby* imádság

monológ *monológy* monológ

myšlienka *myšlienky* gondolat

hlavná myšlienka mondanivaló

N

nadpis *nadpisy* cím

nákres *nákresy* ábra

nárečie *nárečia* nyelvjárás

náuka *nauky* tudomány

náuka o skladobnej rovine jazyka

mondattan

náuka o tvarovej rovine jazyka

alaktan

náuka o významovej rovine jazyka

jelentésstan

náuka o zvukovej rovine jazyka

hangtan

návod *návody* használati utasítás

neurčitok *neurčitky* főnévi igenév

nonsense nonszensz

noviny pomn. újság

O

obrat *obraty* forgalom

odsek *odseky* bekezdés

opis *opisy* leírás

odborný opis szakszerű írás

opis obrázka tájleírás

opis osoby személyleírás
 opis pracovného postupu munkafolyamat leírása
 opis predmetu tárgyleírás
 umelecký opis szépirodalmi leírás
 oslovenie *oslovenia* megszólítás
 osnova *osnovy* vázlat
 osoba *osoby* személy
 ospravedlnenie *ospravedlnenia* igazolás
 otáznik *otázniky* kérdőjel
 oznam *oznamy* értesítés
 oznámenie *oznámenia* értesítés

P

pád *pády* eset
 pádové otázky az esetek kérdései
 personifikácia *personifikácie*
 megszemélyesítés
 pieseň *piesne* dal
 ľudová pieseň népdal
 populárna pieseň könnyűzenei dalok
 písmeno *písmená* betű
 malé písmeno kisbetű
 písané písmeno írott betű
 tlačené písmeno nyomtatott betű
 veľké písmeno nagybetű
 písmo *písma* betűtípus
 plagát *plagáty* plakát
 podmet *podmety* alany
 nevyjadrený podmet rejtett alany
 vyjadrený podmet alany
 podstatné meno főnév
 abstraktné podstatné meno elvont főnév
 konkrétne podstatné meno konkrét főnév
 nesklonné podstatné meno nem ragozott főnév
 neživotné podstatné meno élettelen főnevek
 pomnožné podstatné meno többes számú főnevek
 vlastné podstatné meno tulajdonnév
 všeobecné podstatné meno köznév
 zvieracie podstatné meno állatnév
 životné podstatné meno élő főnevek

poézia költészet
 pohľadnica *pohl'adnice* képeslap
 pointa *pointy* csattanó
 pomenovanie *pomenovania* elnevezés
 jednoslovné pomenovanie egyszavas elnevezés
 nepriame pomenovanie közvetett elnevezés
 viacsovné pomenovanie többszavas elnevezés
 združené pomenovanie társított elnevezés
 pomlčka *pomlčky* gondolatjel
 porekadlo *porekadlá* szólás
 poslucháč *poslucháči* hallgató
 postava *postavy* szereplő
 hlavná postava főszereplő
 vedľajšia postava mellékszereplő
 postoj *postoje* hozzáállás
 povest' *povesti* monda
 autorská povest' műmonda
 ľudová povest' népmonda
 poviedka *poviedky* elbeszélés
 pozdrav *pozdravy* köszönés
 pozvánka *pozvánky* meghívó
 pranostika *pranostiky* népi időjósítás
 pravidlo *pravidlá* szabály
 pravidlo o rytmicom krátení ritmikái rövidülés szabálya
 pravopis helyesírás
 predložka *predložky* elöljárószó
 predmet *predmety* tárgy
 predpona *predpony* igekötő
 neslabičná predpona szótagot nem alkotó igekötő
 slabičná predpona szótagot alkotó igekötő
 prejav *prejavy* beszéd
 prestávka *prestávky* szünet
 priama reč egyenes beszéd
 príbeh *príbehy* történet
 prídavné meno melléknév
 akostné prídavné meno minősítő melléknév
 privlastňovacie prídavné meno birtoklást kifejező melléknév

vzt'ahové prídavné meno viszonyító
melléknév

príhovor *príhovory* beszéd

slávnostný príhovor alkalmi beszéd

prípona *prípony* rag

prírovnanie *prírovnania* hasonlat

príslovie *príslovia* közmondás

príslovka *príslovky* határozószó

príslovka času időhatározószó

príslovka miesta helyhatározószó

príslovka príčiny okhatározószó

príslovka spôsobu módhatározószó

príslovkové určenie határozó

príslovkové určenie času időhatározó

príslovkové určenie miesta

helyhatározó

príslovkové určenie príčiny

okhatározó

príslovkové určenie spôsobu

módhatározó

prístavok *prístavky* értelmező jelző

prísudok *prísudky* állítmány

menný prísudok névszói állítmány

slovesno-menný prísudok névszói-igei
állítmány

slovesný prísudok igei állítmány

privítanie üdvözlés

prívlastok *prívlastky* jelző

nezhodný prívlastok nem egyező jelző

zhodný prívlastok egyező jelző

prízvuk *prízvuky* hangsúly

hlavný slovný prízvuk szóhangsúly

próza *prózy* próza

R

recept *recepty* recept

refrén *refrény* refrén

reklama *reklamy* reklám

režisér *režiséri* rendező

riekanka *riekanky* mondóka

ľudová riekanka népi mondóka

rod *rody* nyelvtani nemek

mužský rod hímnem

stredný rod semleges nem

ženský rod nőnem

román *romány* regény

biografický román életrajzi regény

detektívny román detektívregény

dievčenský román lányregény

dobrodružný román kalandregény

historický román történelmi regény

román vo forme denníka napló

formában írt regény

rozhlas rádió

rozhovor *rozhovory* beszélgetés

telefonický rozhovor

telefonbeszélgetés

rozlúčenie elbúcsúzás

rozprávač *rozprávači* narátor, beszélő

rozprávanie *rozprávania* elbeszélés

rozprávanie s prvkami opisu

elbeszélés leíró részekkel

rozprávanie s využitím priamej reči

elbeszélés idézéssel

rozprávka *rozprávky* mese

autorská rozprávka műmese

filmová rozprávka mesefilm

ľudová rozprávka népmese

televízna rozprávka televíziós mese

rozuzlenie *rozuzlenia* kibontakozás

rým *rýmy* rím

obkročný rým ölelkező rím

prerývaný rým félrím

striedavý rým keresztrím

združený rým párosrím

rytmus ritmus

S

samohláska *samohlásky* magánhangzó

dlhá samohláska hosszú magánhangzó

krátka samohláska rövid

magánhangzó

scenáár *scenáre* forgatókönyv

scenáarista *scenáaristi* forgatókönyvíró

schéma *schémy* ábra

silá hlasu hangerősség

sklad *sklady* szó szerkezet

prísudzovací sklad alany-állítmányi

szó szerkezet

vetné sklady szó szerkezetek

skloňovanie ragozás

skloňovať *skloňuje skloňujú* nedok.
ragozni

skratka *skratky* rövidítés

slabika *slabiky* szótag

slohový postup szövegtípusok

informačný slohový postup tájékoztató szöveg

opisný slohový postup leíró szöveg

rozprávaci slohový postup elbeszélő szöveg

výkladový slohový postup magyarázó szöveg

sloveso *slovesá* ige

neplnovýznamové sloveso segédige

nezvratné sloveso nem visszaható ige

plnovýznamové sloveso főige

zvrtné sloveso visszaható ige

slovné spojenie szókapcsolat

ustálené slovné spojenie állandósult szókapcsolat

slovník *slovníky* szótár

frazeologický slovník frazeológiai szótár

pravopisný slovník helyesírási szótár

slovník cudzích slov idegen szavak szótára

synonymický slovník szinonimaszótár

slovný druh szófaj

ohybný slovný druh ragozható szófajok

slovo *slová* szó

citovo zafarbené (expresívne) slovo érzelmet kifejező szó

domáce slovo konyhanyelvi kifejezés

jednovýznamové slovo egyjelentésű szó

kľúčové slovo kulcsszó

nárečové slovo nyelvjárási szó

nespisovné slovo nem irodalmi szó

neutrálne slovo semleges szó

nové slovo új szó

odborné slovo szakaszó

odvodené slovo képzett szó

slangové slovo szleng szó

slovo cudzieho pôvodu idegen eredetű szó

spisovné slovo irodalmi szó

viacvýznamové slovo többjelentésű szó

vybrané slovo kivételes szó

základové slovo alapszó

zastarané slovo archaizmus

zložené slovo összetett szó

slovosled szórend

slovotvorný základ szótó

spisovateľ *spisovatelia* író

spodobovanie hasonulás

spojka *spojky* kötőszó

spojovník *spojovníky* kötőjel

spoluhláska *spoluhlásky* mássalhangzó

mäkká spoluhláska lágy mássalhangzó

neznelá spoluhláska zöngétlen mássalhangzó

obojaká spoluhláska semleges mássalhangzó

tvrdá spoluhláska kemény mássalhangzó

znelá nepárová spoluhláska zöngés páratlan mássalhangzó

znelá spoluhláska zöngés mássalhangzó

spôsob *spôsoby* mód

oznamovací spôsob kijelentő mód

podmieňovací spôsob feltételes mód

rozkazovací spôsob felszólító mód

správa *správy* hír

strofa *strofy* versszak

stupňovanie fokozás

súvetie *súvetia* összetett mondat

synonymum *synonymá* szinonima

Š

štýl *štýly* stílus

administratívny štýl hivatalos stílus

hovorový štýl társalgási stílus

jazykový štýl stílusrétegek

náučný štýl tudományos stílus

publicistický štýl publicisztikai stílus

rečnícky štýl szónoki stílus

umelecký štýl szépirodalmi stílus

T

televízia *televízie* televízió

téma *téma* téma
tempo *tempo* tempó
text *texty* szöveg
 umelecký text irodalmi szöveg
 vecný text ismeretterjesztő szöveg
tvár *tvary* alak
 jednoduchý tvár egyszerű alak
 zložený tvár összetett alak
tykanie tegezés

Ú

úvaha *úvahy* elmélkedés
úvod *úvody* bevezetés
úvodzovka *úvodzovky* idézőjel

V

verš *verše* verssor
 voľný verš szabadvers
veta *vety* mondat
 dvojčlenná veta tömondat
 holá veta tömondat
 jednočlenná veta hiányos mondat
 jednočlenná veta menná tagolatlan mondat
 jednočlenná veta slovesná hiányos mondat
 jednoduchá veta egyszerű mondat
 opytovacia veta kérdő mondat
 oznamovacia veta kijelentő mondat
 rozkazovacia veta felszólító mondat
 rozvitá veta bővített mondat
 uvádzacia veta idéző mondat
 zvolacia veta felkiáltó mondat
 želacia veta óhajtó mondat
vetný člen mondatrészek
 hlavné vetné členy főmondatrészek
 vedľajšie vetné členy bővítmények
vid igeszemlélet szerinti felosztás
 dokonavý vid befejezett ige
 nedokonavý vid befejezetlen ige
vizitka *vizitky* névjegykártya
vokalizácia kiejtés
vyčítanka *vyčítanky* kiszámoló
vykanie magázás
výklad magyarázat
výkričník *výkričníky* felkiáltójel

výslovnosť kiejtés
 splývavá/viazaná výslovnosť folyékony kiejtés
výt'ah jegyzet
vyvrcholenie tetőpont
vzor *vzory* minta

Z

zámeno *zámená* névmás
 opytovacie zámeno kérdő névmás
 osobné zámeno prívlastňovacie birtokos névmás
 osobné zámeno személyes névmás
 osobné zámeno základné általános névmás
 ukazovacie zámeno mutató névmás
zápletka *zápletky* bonyodalom
zátvorka *zátvorky* zárójel
záver *závery* befejezés
zdrobnenina *zdrobneniny* kicsinyítő képzős szó
zhoda egyezés
zosobnenie megszemélyesítés
zoznam *zoznamy* lista
 telefónny zoznam telefonkönyv

Ž

životopis *životopisy* önéletrajz
 štruktúrovaný životopis strukturált önéletrajz